

**2019 – DOSARELE PATRIMONIULUI (XVIII): ce am făcut,
cum am făcut, ce am omis să facem, deși datori eram să facem?
De ziua CULTURII NAȚIONALE, bilanțul vieții publice culturale?**

Generatii de... nouă
**Dosarele
patrimoniului (XVIII)**

Clopotul simbol al libertății

și

independenței

Anii curgeau și, ca un flux neconținut de valuri, nesimțit, generațiile vechi împingeau pe cele noi, copacul vieții tot alte foi schimba ...

Fundatia "perpetuă și neschimbată" pentru promovarea culturii poporului

Om harnic mănâncă piatră, scoate caș din apa de baltă și seceră fir de grâu unde au crescut cucute

Anul CARTII in ROMANIA
2019

Romanian Villages
Explore a village and discover centuries old architecture and traditional ways of life

1835 1919

George I. I. de Nisorez

La finele anului 2018, revedeam gândurile transmise de editorialul Tribunei nr. 3 din 5/17 Ianuarie 1899, scrise la Băsești, 11 ianuarie n.1899: «**La finea anului 1898**. La finea anului aveam fiecare o datorie de împlinit. Suntem datori în conștiință a medita asupra evenimentelor, ce le-am petrecut: **suntem datori a ne da seamă în gândul și sufletul nostru de toate câte am făcut și – de toate câte datori era să facem și nu le-am făcut**. Datori suntem cu un cuvânt a ne compune bilanțul activității și rezultatelor obținute pe toate terenele vieții noastre atât private cât și publice: căci numai astfel vom fi în stare a trage învățături folositoare din pățaniile de peste an și numai așa vom pute să ne îndreptăm într'adevăr activitatea în viitor.

Cât pentru **bilanțul vieții private** mă mărginesc de astă-dată a recomanda tuturor fraților să și-l compună cu toată rigoarea și să și-l examineze conștientios. Făcând așa vor obține o basă reală și un îndreptar solid în activitatea lor viitoare spre a-și ajunge rezultatele dorite în afacerile lor private și familiare. Cât pentru **bilanțul vieții publice politice, naționale** el este comun tuturor cari luăm parte la acest teren al vieții, și toți trebuie să conlucrăm la compunerea lui. Fie-mi deci permis și mie, carele de peste 30 de ani petrec cu luare aminte evenimentele politice naționale care s'au perindat peste noi, ca să concurg și eu cu datele necesare. Înainte de toate trebuie să ne dăm seamă de împrejurările în care ne aflăm și apoi să examinăm cu toată rigoarea situația cauzei

noastre. Despre cauza română fiind vorba, să ne examinăm pe noi înșine și faptele noastre proprii: ce am făcut, cum am făcut, ce am omis să facem, deși datori eram să facem? Căci în destul de lunga mea vieță eu am făcut experiența, că cercați fiind noi de neajunsuri, necazuri și nenorociri pricina acestora mai bine este a o căuta în primul rând în jurul nostru, în faptele noastre proprii. Și dacă găsim – astfel purcezând, că măcar în parte noi suntem cauza nefericirii ce ne-a ajuns atunci ca oameni chibzuiți îndreptăm răul cauzat de noi înșine și delăturăm pricina din care isvorește. Prin aceasta ajungem a ne da noi înșine ajutorul de lipsă. Și bine să luăm aminte, că **nu este în lume ajutor omenesc**, ca și acela care ți-‘l dai însuți. Să vedem, după aceste premise, cum este situația, în care se află cauza națională a poporului nostru. Eu cred, că constat adevărul când zic, că situația noastră politică este foarte gravă – dar’nu desperată. **Puternicii zilei** – cum a zis bătrânul Tisza – **ne-au strivit la părete. Ne putem însă mângâia, că nu suntem singurii striviți**, ci s’au strivit și pe sine înșiși, compatrioții nostril maghiari». George Pop de Băsești (1835 – 1919) este una din personalitățile politice pe nedrept uitate, de istoria românilor. Unul din liderii mișcării memorandiste, condamnat în procesul memorandiștilor din Cluj (1894), a fost președintele P.N.R. între anii 1905 – 1919, Iuliu Maniu preluând ștafeta politică de la acesta. Deși neinvitat la Alba Iulia - la 1 decembrie 1918 - el a ajuns, surprinzând delegații prezenți, fiind cazat într-o cameră neîncălzită și contractând o pneumonie care l-a răpus două luni mai târziu. La Alba Iulia găsind pe cei 1228 de delegați cu drept de vot divizați, George Pop a fost omul providențial al Marii Unirii; fiind ales președintele Marelui Sfat Național Român, a impus linia pe care o va urma întreaga Românie între 1918-2018! Știați că George Pop de Băsești și-a donat întreaga avere Mitropoliei Greco-Catolice a Blajului, pentru fondarea unei fundații “perpetuă și neschimbată”, scopul acesteia fiind **“promovarea culturii poporului românesc”**? Câți politicieni români cunoașteți, care au făcut astfel de donații?

Un reprezentant al simbolismului în literatura română și adept al **“sămănătorismului”**, Dimitrie Anghel apela la clopot ca element nelipsit în viața cotidiană a comunității, sunetul lui având multiple sensuri. Reproducem selectiv din **“Domnu’Hube”** (din volumul plănuit **“Arca lui Noe”**): «O legendă teutonă povestește de un rege că, urcându-se pe tronul părinților lui, a poruncit să-i așeze un clopot de argint în înaltul unui turn, ca să poată, ori de câte ori ar încerca vreo mulțămire, s-o anunțe și norodului său. Mută însă a rămas limba clopotului din înaltul turnului cât a trăit el, și singura dată când regele a deșteptat din somn limba tăcutului clopot ca să-și vestească norodul că e mulțumit a fost atunci când a murit. Domnu’Hube era și el teuton, dar clopotul în viața lui a jucat cu totul un alt rol. El, în sunetul clopotului s-a deșteptat, în sunetul clopotului a mâncat și în sunetul clopotului a adormit toată viața lui. Tăcerea și liniștea pentru el au fost un cuvânt van, un nonsens aproape. Gălăgia infernală a celor patru clase de copii, peste care vigilența lui trebuia să se exercite, îi suna neîntrerupt în urechi ca murmurul mării în cuprinsul unei scoici. Amestecul de capete blonde și brune, pe care îl vedea veșnic reînnoindu-se în fața lui ca un norod de buruiene îndărătnice ce nu-i chip să le stîrpești, toate fețele aceste ce purtau stigmatul atîtor ereditați și a atîtor porniri ascunse ce mijau de-abia, așteptînd imboldul care să le trezească, tot amestecul ciudat de ființe, de biete vlăstare fragede, venite pe lume cine știe cum, odrasle ale ceasurilor de păcat ori ale clipelor de fericire, născuți din melancolii ori din voluptăți intense, hibride ale unor gîrbove

senilități, cum puteau fi puse de acord vreodată în fața binefăcătoarei liniști? **Anii curgeau și, ca un flux neconținut de valuri, nesimțit, generațiile vechi împingeau pe cele noi, copacul vieții tot alte foi schimba,** și numai domnu' Hube sta neclintit și privea cu disperare la această hidră ce-și reînnoia capetele neconținut. Să simți eterna tinerețe care vine spre tine, veșnicul flux primăveratec ce-ți dă asalt biruitor, pururea metamorfoză ce ți se dezvălește sub ochi, și să nu ți-o poți apropia ca să renaști și tu, poate fi ceva mai sfîșietor? (apărut în Flacăra, 22 oct. 1911).

În lucrarea „**Către ființa spiritualității românești**”, filozoful Mircea Vulcănescu prezenta succint succesiunea generațiilor în istoria modernă a României: **generația premergătorilor** 1821-1848 (27 de ani), **generația pașoptistă**: 1848-1880 (32 de ani), **generația junimistă**: 1880-1907 (27 de ani); **generația socială** - după 1907 (a patra), **generația de foc** (generația a cincina - a discipolilor celor de la 1907) și **generația tânără** (a celor care erau adolescenți în primul război mondial). **Generației junimiste i-a aparținut - în Ardeal - generația memorandiștilor,** inițiatora rezistenței pasive împotriva politicii ungurești. În primul rând, acestor generații le datorăm patrimoniul cultural - material și imaterial – moștenit!

În acele vremuri, Slavici scria: «**omul harnic mănâncă piatră, scoate caș din apa de baltă și seceră fir de grâu unde au crescut cucute**». Pe listele monumentelor istorice sibiene regăsim 170 de biserici de toate confesiunile. Le-am numărat căutând să descopăr undeva și un inventar al patrimoniului mobil, din care să reiasă câte clopote mai bat pentru liniștea sufletească a generațiilor contemporane. Românii știu că sărbătorim – anual, în ianuarie - pe primul mare umanist european de origine română și primul poet de limbă latină, sibianul Nicolaus Olahus (în 15 ianuarie 2018: 525 de ani de la naștere și 450 de la moarte!)? **Pe când un bilanț al vieții publice culturale?**

va urma

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xviii-ce-am-facut-cum-am-facut-ce-am-omis-sa-facem-desi-datori-eram-sa-facem-de-ziua-culturii-nationale-bilantul-vietii-publice-culturale-140922.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/dosarele-patrimoniului-xviii-ce-am-facut-cum-am-facut-ce-am-omis-sa-facem-desi-datori-eram-sa-facem-de-ziua-culturii-nationale-bilantul-vietii-publice-culturale-140922.html. The page features the Tribuna logo with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A navigation menu includes categories like Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title: "Dosarele patrimoniului (XVIII): ce am făcut, cum am făcut, ce am omis să facem, deși datori eram să facem? De ziua CULTURII NAȚIONALE, bilanțul vieții publice culturale?". Below the title, it shows the author "Marius HALMAGHI", the date "10.01.2019 22:20", "142 vizualizari", and "0 comentarii". There are also social media sharing buttons for Facebook, Twitter, and Pinterest, and a search bar.

În: Tribuna, 10 ianuarie 2019